

Sense risc

Les notícies de salut laboral i medi ambient de la UGT de Catalunya

36

desembre 2013

La UGT de Catalunya critica que la Llei d'emprenedors modifiqui la LPRL

Joan Guasch, director del Centre Nacional de Condicions del Treball (CNCT)

Seminari europeu de protecció dels treballadors i químics

Con la financiación de

IT-0058/2012

www.ugt.cat

sumari

l'entrevista

pàg. 3-4

Joan Guasch Farràs, Director del Centro Nacional de Condiciones de Trabajo (CNCT)

medi ambient

pàg. 5

La UGT de Catalunya amb
la Setmana Europea Prevenció de Residus

el tema

pàg. 6-7

Nova llei d'emprenedors i la seva internacionalització

tu opines

pàg. 7

Montse Llamas, Secretària de Salut Laboral
de la Federació de Treballadors de l'Ensenyament (FETE)

especialitza't

pàg. 8-9

Estrès en la conducció
Roba i guants de protecció contra el fred

ha passat

pàg. 10-11

Seminari europeu de protecció dels treballadors i químics
Futuro de la prevenció

mútues

pàg. 12

Dades de la incapacitat temporal a Catalunya
en el període 2007-2012

ha estat notícia

pàg. 13

explica'ns

pàg. 14

Montse Armengol, Periodista i historiadora

preguntes amb resposta

pàg. 15

t'interessa

pàg. 16

crèdits

Sense risc

Rambla del Raval, 29-35, 08001 Barcelona
otprl@catalunya.ugt.org

93 304 68 32

Direcció

Dionís Oña

Coordinació

Mamen Márquez

Equip de redacció

José González, Marta González, Marta Juan, Mamen Márquez, Lucía Mateo, José Luis Olalde, Eduard Salvador, Jaume Suriol

Traducció i correcció lingüística

Magda Gascon

Maquetació

Juan A. Zamarripa / Secretaria d'Organització
de la UGT de Catalunya

Fotos

UGT de Catalunya; Thinkstock

Impremta

Artyplan

Dipòsit legal

B-22.569-2007

paper reciclat

editorial

Amb aquest número, tanquem un any més l'edició de la revista i assolim nou anys de continuïtat i de situar temes d'actualitat en matèria de prevenció de riscos laborals i sobre la salut del conjunt dels treballadors i treballadores de Catalunya, així com temes relacionats amb el medi ambient.

En l'entrevista trobareu una de les persones a qui volem fer un reconeixement públic per la seva trajectòria en cultura preventiva. Hom pot pensar que degut a la seva responsabilitat –entrevistem al director del centre de l'INSHT a Barcelona–, ho te molt fàcil, però la realitat és ben diferent. Pensem que ell, des de la seva posició, pot observar quina ha estat l'evolució i, actualment, com és la realitat de la prevenció i de la salut laboral en el teixit laboral a Catalunya; i també quines són les necessitats reals en aquesta matèria per consolidar eines de consulta i d'implantació que impulsin la seguretat i la salut amb criteris tècnics d'alta qualificació.

El tema central que hem triat per a aquest número és la Llei de suport als emprenedors, en la qual el govern del PP entén la prevenció de riscos com un cost econòmic, i, per aquesta raó, dóna la possibilitat d'assumir a les empreses que tinguin fins a 25 treballadors i elimina l'obligació de l'actuació dels serveis de prevenció aliens en aquest tipus d'empreses. Cal dir que es tracta d'un menyspreu absolut per part del Govern d'allò que s'havia aconseguit fins ara: introduir la cultura preventiva a l'empresa; considerar la prevenció com a inversió i no com a despesa; l'actuació de tècnics qualificats en prevenció; i afavoreix l'extinció de tot un sector que s'estava consolidant en el mercat laboral.

Com sempre, en la resta d'apartats de la revista i trobareu tot allò que l'equip de redacció hem considerat de rellevància per la seva actualitat. Però us vull recomanar l'estudi que hem realitzat per conèixer l'evolució de les baixes en el període 2007-2012, on es pot veure l'evolució de la incapacitat temporal respecte a la població activa de cada any, tenint en compte que el període 2007-2012 es pot considerar com a precari o de crisi econòmica. També l'entrevista que realitzem a Montse Armengol, redactora del llibre recentment publicat sobre la història de la UGT en commemoració del seu 125è aniversari.

Tot l'equip us volem agrair el vostre suport i confiança en aquesta publicació en què dipositem bona part dels esforços col·lectius per apropar-vos a l'actualitat i al coneixement de la prevenció dels riscos a la feina.

Dionís Oña i Martín

Adjunt a la Secretaria de Política sindical de la UGT de Catalunya

Joan Guasch Farràs

Director del Centro Nacional de Condiciones de Trabajo (CNCT), uno de los cuatro Centros que constituyen el Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo (INSHT), organismo de la Administración General del Estado al que

encomienda el desarrollo de su política en materia de prevención de riesgos laborales y que está adscrito al Ministerio de Empleo y Seguridad Social. Se trata de uno de los mejores especialistas de nuestro país en Higiene Industrial. Lleva desde el año 2002 ejerciendo su cargo de Director del citado Centro y cuarenta años trabajando para que la prevención de riesgos laborales tenga el valor estratégico que le corresponde en nuestra sociedad.

Según la evolución de la accidentabilidad laboral a Cataluña, ¿cree que podemos afirmar que en las empresas catalanas se hace prevención de calidad? ¿Cómo cree ha afectado la crisis económica a la siniestralidad laboral?

La siniestralidad laboral ha ido descendiendo gradualmente los últimos 10 años en España y también en Cataluña, habiéndose reducido aproximadamente más de un 40%. No obstante, somos conscientes que la reducción de costes a los que se ven obligadas las empresas pueda repercutir desfavorablemente en los recursos que algunas, dediquen a la prevención. Ello posiblemente tenga repercusiones en la calidad de la acción preventiva.

Las empresas deben asumir que la PRL es un valor que contribuye a un mejor funcionamiento de las mismas y ello habrá de producirse a través de la concienciación de empresarios y directivos y con la implantación de sistemas preventivos eficaces en los que se demuestre la rentabilidad social y también económica de una PRL bien gestionada; una PRL que responda conjuntamente a los intereses de los trabajadores, el principal activo de toda organización, y a los intereses de las empresas, ya que ambos van necesariamente de la mano.

Para ello, es imprescindible que los Servicios de Prevención trabajen metódicamente, con el máximo rigor, ofreciendo una actuación de calidad. Con este fin, el INSHT elaboró la Guía Técnica sobre «Calidad de los Servicios de Prevención» con la esperanza de que contribuya a mejorar la calidad de las actuaciones antes mencionadas, no debemos dejar de contemplar que la propia competencia del mercado jugará también su papel.

¿Cree que se han logrado los objetivos esenciales de la Estrategia Española de Seguridad y Salud en el Trabajo 2007-2012? ¿Qué novedades se prevén con la nueva Estrategia 2014-2020?

Tal como apuntó la Directora de este Instituto, Mª Dolores Limón en la entrevista que le realizaron en este medio, consideramos que se han cumplido gran parte de los compromisos de la Estrategia. Lo verdaderamente importante de la misma, fue la invitación a reflexionar juntos, todas las partes, para encontrar vías comunes de trabajo con las que reorientar las acciones institucionales y colectivas en esta materia, tras haber constatado que después casi 20 años del arranque de nuestro nuevo marco normativo, los éxitos alcanzados son todavía limitados. Tomar conciencia de nuestros errores y ponernos a trabajar todos marcando compromisos claros a cumplir ha sido el determinante de los logros alcanzados. La evolución de la sociedad nos indica que hemos de seguir mejorando continuamente nuestra manera de proceder, planteando con nuevos objetivos y definiendo nuevas estrategias.

No puedo avanzarle la nueva Estrategia para años venideros al encontrarse en estos momentos en fase avanzada de revisión por los agentes sociales, de la que seguro surgirán mejoras. A la vista del contenido de la nueva Estrategia Europea es de prever que habremos de focalizar esfuerzos en temas como el mejor control de los riesgos psicosociales y el estrés laboral, la atención especial al previsible envejecimiento de la población laboral, un mejor control del riesgo químico y biológico ante la constante aparición de nuevos productos en el mercado con un limitado conocimiento de sus peligros, el impacto creciente en el uso industrial de nanomateriales, y un largo etc. Todos ellos constituyen lo que se denomina riesgos emergentes, que no es que no existieran, sino que las condiciones que vivimos propician su desarrollo. Sobre estos temas ya venimos trabajando, pero habrá que hacerlo aún con mayor ahínco.

Un tema que sigue preocupándonos y sobre el que está trabajando la Comisión Nacional de Seguridad y Salud en el Trabajo es el de la formación de los profesionales de la PRL, siendo imprescindible que los profesionales en este sector tengan las competencias necesarias para intervenir con éxito en el mundo empresarial. Se han realizado estudios de situación que animan a profundizar en este campo

¿Cuáles son las líneas de actuación del Centro Nacional de Condiciones de Trabajo, que Vd. dirige para fomentar la prevención de riesgos laborales? ¿Cómo han logrado ser un referente en Cataluña y supongo también en el Estado en este campo?

Le agradezco que considere que somos un referente, y Vd. me pide que le cuente nuestros secretos para lograrlo; pues bien le comentaré algunos de ellos con mucho gusto.

El CNCT recibió este nombre en una importante reestructuración institucional hace unos veinticinco años. En aquel momento se optó por que cada uno de los cuatro centros del INSHT se especializara. Así, el Centro de Sevilla pasó a denominarse Centro Nacional de Medios de Protección al dedicarse principalmente a la normalización y verificación de Equipo de Protección Individual,

el Centro Nacional de Verificación de Maquinaria de Baracaldo a los equipos de trabajo, y el Centro Nacional de Nuevas Tecnologías de Madrid a los riesgos emergentes derivados de los avances tecnológicos.

El Centro Nacional de Condiciones de Trabajo de Barcelona, asumió el compromiso de desarrollar líneas de estudio sobre el conjunto de variables que determinan la calidad en el trabajo o sea, asumimos un reto complejo pero a la vez ambicioso por el que tuvimos que reconvertir nuestras actividades tradicionales. La actividad principal del Centro es la de estudio y la investigación, que a su vez alimenta los tres ejes de promoción para la mejora de las Condiciones de Trabajo, que son: la formación continuada de especialistas en PRL, la elaboración y difusión de publicaciones y la prestación de asistencia técnica especializada.

Cuidamos en el Centro de tener asegurada nuestra capacidad de respuesta ante la diversidad de riesgos y problemas derivados de unas condiciones adversas de trabajo a través de nuestro equipo multidisciplinar de especialistas, pero a la vez, cuidamos de profundizar en varios temas clave como: los riesgos ergonómicos y psicosociales, el riesgo químico tanto en la componente de Seguridad como de Higiene Industrial, el desarrollo de sistemas avanzados de gestión de la PRL en un marco de responsabilidad social y excelencia empresarial, y todo lo relativo a la promoción de la salud laboral, por destacar algunos de los más significativos.

De todo ello emana nuestro programa anual de formación y la serie de publicaciones diversas que elaboramos. La clave de nuestros logros está en haber mantenido uno de los mejores equipos de profesionales del país, compartiendo y trabajando estrechamente en equipo, pero con la libertad necesaria para que cada especialista avance en lo que crea oportuno dentro de su campo y ante sus propios retos. Con gente competente y comprometida las capacidades creativas se hacen mayores. El Centro cuenta con un equipo de técnicos especialistas en las diferentes disciplinas que con el personal de apoyo no supera las 70 personas.

Hablemos ahora de las publicaciones que realizan y en particular, de la colección de Notas Técnicas de Prevención que de tanta ayuda nos son.

También la elaboración de textos y en particular de publicaciones periódicas ha sido una línea fundamental de trabajo para proyectar y divulgar los conocimientos generados. Piense que en este Instituto y en particular en este Centro está ubicado el que es posiblemente el mejor centro de documentación del país y uno de los mejores de Europa en materia de prevención de riesgos laborales, lo que nos permite disponer de una fuente permanente de información a través de publicaciones nacionales e internacionales a las que estamos suscritos y que a su vez podemos ofertar a cualquier persona interesada en su consulta.

Mantenemos activas a seis publicaciones periódicas editadas en formato virtual consultables y descargables desde la web del Instituto (www.insht.es). Reciben el nombre genérico de Erga (Bibliográfico sobre nuevas publicaciones y artículos recibidos, @nline sobre trabajos de interés consultables por Internet con enlaces comprobados, Noticias sobre informaciones de especial

interés para el mundo de la prevención, FP para el apoyo al profesorado de formación profesional, Primaria Transversal profesores de enseñanza primaria y Legislación sobre novedades de la normativa de prevención)

Pero nuestras publicaciones estrella de edición continuada, que genera más de cien mil consultas mensuales a nuestra web es la Colección de Notas Técnicas de Prevención "NTP", que este año va a llegar a publicar su documento número 1.000. La edición de NTP es nuestro mejor proyecto colectivo en el que se detallan soluciones de buenas prácticas preventivas con el fin de ayudar a mejorar la variada y interdisciplinar acción preventiva que realizan los profesionales de la PRL. En el se conjuga el esfuerzo de todo nuestro equipo humano con el de los otros Centros del INSHT y en algunas ocasiones con la colaboración de expertos ajenos a la institución.

Es de destacar la participación del Instituto a través de este Centro en el International Programme on Chemical Safety, promovido por: el PNUMA, la OIT, la OMS y la Comisión de la UE, con el fin de elaborar y difundir las International Chemical Safety Cards (ICSC) que en España toman el nombre de Fichas Internacionales de Seguridad Química (FISC) que han alcanzado más de 1.600 fichas armonizadas y que el Instituto pone a disposición en nuestra página web.

¿Cómo cree que se podrá hacer frente la PRL a los nuevos retos y riesgos que posiblemente nos planteará el trabajo en el futuro?

El Estado deberán mantener activas las instituciones que ayuden a defender el derecho constitucional a la seguridad y salud en el trabajo, que deberán estar regidas por principios de eficiencia y de racionalidad en el empleo de recursos. Procurando que haya una transmisión eficiente de la información y el conocimiento entre los especialistas de hoy y los del futuro.

Como tantas otras organizaciones tenemos algunas dificultades para poder afrontar con garantías de éxito la imprescindible renovación generacional. Desde hace unos años y subvencionado por una Encomienda de Gestión que la Tesorería General de la Seguridad Social hace al Instituto, intentamos promover y subvencionar proyectos de investigación que realizan instituciones ajenas al Instituto. Establecemos alianzas y sistemas de cooperación en redes nacionales e internacionales para multiplicar nuestros esfuerzos.

Redoblando esfuerzos en difundir los conocimientos de PRL entre los actores del mundo del trabajo desde la primeras etapas de la formación de los ciudadanos y en todos los niveles de la formación reglada, con el objetivo de hacer realidad, más pronto que tarde, una buena cultura de prevención en todos los ámbitos del trabajo y de la vida de los trabajadores y de los ciudadanos.

Marta Juan

La UGT de Catalunya amb la Setmana Europea Prevenció de Residus Del 16 al 24 novembre 2013

Com cada any, la Comissió Europea convoca la **Setmana Europea de la Prevenció de Residus**, que enguany s'ha celebrat, en la seva cinquena edició, del 16 al 24 de novembre de 2013. L'objectiu d'aquesta campanya de sensibilització és donar a conèixer accions, experiències o estratègies efectives basades en la minimització i en la prevenció de residus.

Des de la **UGT de Catalunya** som conscients que tot i que la població a Catalunya es va incrementar en un 0,42% del 2011 al 2012 i la generació de residus municipals a Catalunya va disminuir en 8,17% per al mateix període, situant-se en 1,35 kg/hab/dia al 2012 (últimes dades disponibles, segons l'Agència de Residus, Generalitat de Catalunya), el volum de residus que es genera a nivell mundial cada cop és més elevat, amb les greus repercussions ambientals que aquest fet comporta.

En aquest sentit és molt important:

- Sensibilitzar tota la societat de l'excés de residus que produïm així com les repercussions ambientals i de gestió que se'n deriven.
- Produir millor, tenint en compte el disseny i la fabricació del producte per no generar un excés de «futurs residus».
- Consumir millor. Com a consumidors hem de conscienciar-nos de la necessitat de millorar els nostres hàbits quotidians i de consum de forma responsable. És aconsellable adquirir productes a granel o en el seu defecte, amb el mínim embalatge possible.
- Allargar la vida dels productes: és molt important reutilitzar i reparar aquells productes dels quals ja disposem en lloc d'adquirir-ne de nous. Els mercats de segona mà, en aquest sentit i context de crisi, són una bona opció per adquirir productes o donar una sortida raonable als que ja no es necessiten.

És important tenir en compte que els residus tòxics i difícils de reciclar es produeixen tant a la llar com a la indústria. Aquestes fraccions més contaminats són de difícil tractament i fan més complicada la gestió dels residus més reciclables, com la fracció orgànica. Tot això encareix molt els preus de la gestió que acaba revertint en els ciutadans, per això és tan important que tots ens impliquem en la gestió dels residus, adoptant noves pautes de comportament més sostenibles i creant, així, una consciència global del problema.

Per tots aquests motius la **UGT de Catalunya** creiem que és necessari fer, de forma continua, una tasca d'informació i assessorament d'una forma àgil i transparent: intentar reduir els residus; fer una separació adequada de les fraccions i implantar mecanismes de reutilització.

D'altra banda, per part de l'Administració creiem que, a banda d'aquests mecanismes informatius que tracten d'estimular la implicació i participació, se n'han de promoure d'altres més incentivadors i que estimulin inversions i desenvolupament d'oportunitats que impliquin la creació de llocs de treball, a part de dotar de les infraestructures necessàries per la recollida, gestió i tractament dels residus.

De la mateixa manera, creiem que per arribar a una gestió sostenible dels residus cal prioritzar la prevenció, seguida de la reutilització, la minimització i la valorització, tot avançant cap a una disminució dels percentatges d'eliminació.

No hem d'oblidar que tots i totes en som responsables del consum que fem i dels residus que, per tant, generem.

Marta González

Nova Llei d'emprenedors i la seva internacionalització

La UGT de Catalunya critica l'ampliació de la possibilitat de l'assumpció personal per l'empresari fins a 25 treballadors

El 27 de setembre es va aprovar la Llei 14/2013, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. Segons el Govern, l'objectiu és emprendre reformes favorables al creixement i la reactivació econòmica per impulsar l'activitat no només de manera conjuntural, sinó també per abordar els problemes estructurals de l'entorn empresarial a Espanya, buscant enfortir el teixit empresarial de forma duradora.

Aprofitant aquest objectiu, han realitzat un canvi en la gestió de la prevenció de riscos laborals que poc o gens té a veure ni amb el creixement empresarial, ni amb la reactivació econòmica. Dins d'aquesta llei, s'ha inclòs un article corresponent a la prevenció de riscos laborals en les pimes amb el redactat següent:

Article 39. Prevenció de riscos laborals en les pimes.

La Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, queda modificada en els termes següents:

«Un. Es modifica l'article 30.5, que queda redactat de la següent manera:

«5. En les empreses de fins a deu treballadors, l'empresari podrà assumir personalment les funcions assenyalades en l'apartat 1, sempre que desenvolupi de forma habitual la seva activitat en el centre de treball i tingui la capacitat necessària, en funció dels riscos als quals estiguin exposats els treballadors i la perillositat de les activitats, amb l'abast que es determini en les disposicions de l'article 6.1.i) d'aquesta Llei. La mateixa possibilitat es reconeix a l'empresari que, complint tals requisits, ocupi fins a 25 treballadors, sempre que l'empresa disposi d'un únic centre de treball.»

Dos. S'afegeix una Disposició addicional dissetena amb la següent redacció:

«Disposició addicional dissetena. Assessorament tècnic a les empreses de fins a vint-i-cinc treballadors.»

En compliment de l'apartat 5 de l'article 5 i dels articles 7 i 8 d'aquesta Llei, el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, en col·laboració amb les comunitats autònomes i els agents socials, prestaran un assessorament tècnic específic en matèria de seguretat i salut en el treball a les empreses de fins a vint-i-cinc treballadors.

Aquesta actuació consistirà en el disseny i engegada d'un sistema dirigit a facilitar a l'empresari l'assessorament necessari per a l'organització de les seves activitats preventives, impulsant el compliment efectiu de les obligacions preventives de forma simplificada.»

Fins ara, en les empreses de fins a deu treballadors, l'empresari podia assumir personalment les funcions per a la gestió de la prevenció de riscos laborals, sempre que desenvolupés de forma habitual la seva activitat en el centre de treball i tingués la capacitat necessària, en funció dels riscos als quals estiguin exposats els treballadors i la perillositat de les activitats, amb l'abast que es determinés en les disposicions legals corresponents.

Aquesta llei incrementa fins a 25 persones l'ampliació del nombre de treballadors a partir del qual no és obligatòria la contractació amb un servei de prevenció aliè.

Resum de canvis

Llei 31/1995	Llei 25/2009	Projecte Llei
Menys de 6 treballadors	Fins a 10 treballadors	25 treballadors
Desenvolupi de forma habitual la seva activitat en el centre de treball	Desenvolupi de forma habitual la seva activitat en el centre de treball	Únic centre de treball

L'esperit de la Llei de la prevenció de riscos laborals pretenia que en les microempreses de menys de 6 treballadors, el petit

Foto: Flickr/WindwalkerNld

empresari pogués gestionar per si mateix la prevenció de riscos laborals. Entenem que en una empresa de fins a 6 o fins i tot 10 treballadors, l'empresari coneix perfectament les condicions de treball de cadascun dels treballadors encara que en algun moment determinat pugui necessitar assessorament extern o ajuda en alguna qüestió com la formació o la vigilància de la salut. Una empresa de fins a 25 treballadors entenem que ja no és una microempresa, i tindrà dificultats serioses per poder gestionar la prevenció de riscos laborals per si mateix.

La UGT de Catalunya considerem que aquest canvi suposarà un perjudici en la seguretat i la salut dels treballadors, a més d'un perjudici del sector dels serveis de prevenció aliens pels motius següents:

- La prevenció no és una despesa, és una inversió. Aquesta mesura es porta a terme per evitar costos però la seva eficàcia és discutible. En la pròpia memòria econòmica de la Llei, s'estima un estalvi unitari per empresa de 700 euros. Una xifra molt més baixa que les despeses produïdes per qualsevol accident fins i tot lleu, tal com estableixen els nombrosos estudis realitzats per entitats de reconegut prestigi, entre ells el mateix Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball que depèn del Ministeri de Treball. I d'altra banda, aquesta mesura no afavoreix el creixement de les empreses ja que una mitjana de despesa de 700 euros no reactiva econòmicament cap empresa.
- L'empresari no disposarà ni dels mitjans ni de la formació necessaris per poder desenvolupar la gestió preventiva ajustada a una empresa d'aquesta grandària. A més, encara que disposi de la formació, no estarà capacitada ni per realitzar una avaluació de risc inicial complexa, ni per descomptar, estudis específics com mesuraments, estudis ergonòmics, gestió de treballadors especialment sensibles, treballadores embarassades, recerca d'accidents de treball greus, etc. i, per tant, hauran de subcontractar-ho igualment.
- Així mateix, considerem insuficients els models d'avaluació que reben els empresaris per realitzar la seva avaluació de riscos mitjançant el desenvolupament de qüestionaris o llistats de comprovació, ja que per aplicar-los correctament s'ha de disposar de coneixements no bàsics en prevenció. A més, s'ha de tenir en compte que no totes les professions/llocs de treball disposaran d'un qüestionari de referència.
- La capacitat necessària per poder realitzar l'assumpció de la gestió preventiva vindrà a través de la formació de l'empresari, que caldrà contractar, a més de l'especialitat de vigilància de la salut i la formació dels treballadors. Per tant, l'estalvi econòmic pel que fa a l'esforç, inversió d'hores i responsabilitat judicial per no haver avaluat correctament no recompensa aquest canvi normatiu.
- La reducció del cost econòmic per a empreses d'entre 10 i 25 treballadors, afectarà econòmicament de ple al sector de les empreses de serveis de prevenció aliens ja molt afectades per la crisi actual.

Mamen Márquez

Montse Llamas

Secretària de Salut Laboral de la Federació de Treballadors de l'Ensenyament (FETE). Llicenciada en Ciències Químiques, professora en cicles formatius. Tècnica superior en PRL

Què opines d'aquest canvi legislatiu?

Crec que serà un canvi negatiu per a la prevenció de riscos laborals i que representarà un augment de les despeses, no només en el tema econòmic sinó que acabarà afectant de forma directa la salut dels treballadors. Quan no es fa una prevenció de riscos adequada (aquest canvi normatiu afavoreix aquesta situació), la probabilitat que es materialitzin els riscos augmenta i, per tant, es podria donar un augment en accidents... i provocar no només una despesa econòmica, sinó també afectar la salut dels treballadors. Amb aquesta modificació es perd l'esperit preventiu de la Llei de prevenció, ja que quan els mitjans no són els adequats la prevenció no es pot realitzar de forma correcta.

I que es facin aquests canvis fora de la normativa específica de PRL?

Crec que les modificacions de les normatives s'han de fer en els àmbits corresponents, perquè es tractin de la forma adequada i les persones expertes puguin valorar les repercussions d'aprovar determinades actuacions. Quan s'aproven determinades actuacions fora del seu àmbit, passen d'una forma més desapercebuda sense se'n valori correctament la repercussió.

Com veus la PRL en l'ensenyament, actualment?

En l'actualitat, l'aplicació de la normativa la prevenció de riscos laborals en el sector de l'ensenyament continua sent parcial i queda molt camí per recórrer. Per exemple, trobem moltes empreses públiques i privades on no s'han fet les avaluacions específiques, els temes de formació específics del teu lloc de treball no existeixen, no es realitza cap intervenció psicosocial, no s'han implantant els plans d'autoprotecció i un llarg etcètera.

Les estratègies europees i espanyola estableixen la necessitat d'establir coneixements de PRL de forma transversal en els diferents àmbits educatius a l'alumnat (primària, secundària, etc.)?

Habitualment a l'àmbit educatiu es treballen bastant els temes mediambientals, de sostenibilitat, de seguretat viària, etc., però el tema de la prevenció de riscos laborals té molt poca incidència.

En els cicles formatius sembla que la cosa va millor. Actualment podem trobar dues realitats. L'alumnat dels cicles LOGSE (de l'anterior normativa, però que alguns d'ells continuen vigents) en certes especialitats, a més de donar-los el títol de la seva especialitat els donaven el nivell bàsic de PRL perquè en la seva formació s'incloïen els continguts necessaris per a aquest títol. Per altra banda, l'alumnat dels cicles LOE, la nova normativa (que s'està implantant) té implícita que tots els alumnes amb la titulació de la seva especialitat tindran la titulació de nivell bàsic, ja que el seu currículum n'inclou els continguts.

És una millora a nivell general perquè en tots els cicles es donaran conceptes PRL, però hi ha cicles que, des del meu punt de vista, han sortit perdent, sobretot els més experimentals, en què els continguts de PRL han quedat més dispersos ja que en lloc de donar una sola assignatura (crèdit) amb una càrrega horària més important, aquesta s'ha dividit en una unitat formativa d'un contingut horari inferior i la resta de coneixements es treballen de forma transversal, i això pot comportar la dilució d'aquests continguts.

A nivell universitari crec que seria necessari que en totes les titulacions hi hagués crèdits en PRL obligatoris.

Mamen Márquez

Estrès en la conducció

L'estrès és un procés psicològic normal que et permet donar resposta a situacions problemàtiques per les quals no tens una solució clara. Els problemes de l'estrès apareixen quan la reacció d'alarma aconsegueix una intensitat elevada o quan es perllonga en el temps més del necessari.

Causes

L'estrès es produeix quan una persona percep una situació com una amenaça, un desafiament o algun tipus de pèrdua o dany. Cada persona experimenta l'estrès de manera diferent i davant de situacions diferents.

Les causes principals específiques dels estressors en la conducció professional són:

- La pressió de temps per complir un horari determinat pot fer que es conduïxi més ràpidament (treball diürn i nocturn) i de forma més hostil, i pot derivar en frustració per no arribar a temps sense poder fer res per evitar-ho.
- La sobrecàrrega de treball. L'excés de jornada de treball (treball per torns), la falta de descansos i la intensitat del propi treball són un conjunt de factors importants.
- Estrès perceptiu, això és, quan la situació exigeix que paris esment a més elements del trànsit dels quals s'és capaç de captar (molts vehicles, semàfors, vianants, publicitat, senyalització horitzontal i vertical, etc.). Això s'intensifica en les situacions d'elevada densitat de trànsit, en ambients molt sorollosos, etc.
- Alta responsabilitat a la feina. Les situacions de trànsit impliquen amb freqüència un cert risc per a la vida o per a la integritat personal dels conductors i dels passatgers, si n'hi ha. En conseqüència, qualsevol maniobra perillosa o incident en el tràfic pot desencadenar fàcilment reaccions de defensa i tensió, ja que els conductors implicats poden sentir-se fàcilment en perill i poden arribar a donar-se situacions extremes d'hostilitat o fins i tot agressivitat.
- L'aïllament en la seva feina, ja que habitualment es treballa en solitari i no es disposa de suport social immediat.

Conseqüències

Com més intens sigui l'estrès o quantes més situacions estressants passin, més accidents podem patir (i poden ser més greus) i més conseqüències tant des del punt de vista físic com psíquic podem sofrir.

Des del punt de vista físic:

- La fatiga apareix amb molta rapidesa i és molt intensa, cosa que afecta greument el rendiment en qualsevol tipus de tasca. Sensació d'esgotament.
- El sistema immunitari s'afebleix, la qual cosa augmenta el risc de contreure malalties infeccioses.
- Trastorns cardiovasculars.
- Aparició de trastorns digestius.
- Dolors tensionals especialment els musculars i les migranyes.

Des del punt de vista psicològic:

- Alteracions greus de la qualitat de vida, i aparició, amb freqüència, de problemes socials, familiars i laborals.
- Trastorns del son, entre els quals destaquen les dificultats per agafar el son.
- Alteracions de l'estat d'ànim; per exemple, tristesa, irritabilitat, nerviosisme, agressivitat, impulsivitat, dificultats per concentrar-se i oblots freqüents, entre altres.

Pel que fa al comportament amb relació a la conducció de vehicles:

- Lentitud en la presa de decisions, que pot provocar errors i, per tant, incidents o accidents.
- Distraccions o dificultat de mantenir l'atenció en el trànsit.
- Major tolerància al risc, la qual cosa pot provocar que s'actui de forma temerària i respectar menys les normes de circulació i convivència en el trànsit.

Mesures preventives

A causa del nostre estil de vida, moltes de les situacions que resulten estressants són molt difícils d'evitar.

Si ens veiem obligats a conduir i s'està experimentant els efectes de l'estrès, extremarem la precaució i que les situacions de conducció no generin més estrès, i conduïrem amb especial prudència.

Recomanacions

- Prendre el costum d'aixecar-se amb prou temps.
- Procurar dormir les hores necessàries.
- No imposar-se metes inassolibles i prioritzar les necessitats, planificant el temps per descansar.
- Mantenir un estil de vida saludable: una dieta equilibrada i fer exercici de forma habitual.
- Evitar el consum d'alcohol, tabac, altres drogues o fàrmacs. Tenir una precaució especial amb els estimulants, com el cafè o el te.
- Davant un viatge, sortir amb temps suficient per afrontar imprevistos, planificar la ruta i parar a descansar les vegades que siguin necessàries.

José González

Roba i guants de protecció contra el fred

El Reial decret 773/1997, sobre l'utilització pels treballadors d'equips de protecció, determina què és un equip de protecció individual (EPI), els requisits que han de complir i el seu ús adequat. Es considera EPI *qualsevol equip destinat a ser portat o subjectat pel treballador perquè el protegeixi d'un o diversos riscos que puguin amenaçar la seva seguretat o la seva salut, així com qualsevol complement o accessori destinat a tal fi*.

Així mateix, el Reial decret 1407/1992, pel qual es regulen les condicions per a la comercialització i lliure circulació intracomunitària dels equips de protecció individual i les seves modificacions, estableix que els EPI *hauran de complir amb les exigències essencials en sanitat i seguretat de manera que garanteixin un nivell adequat de seguretat segons els riscos pels quals estan destinats a protegir, també han de disposar de conformitat i marcat «CE», col·locant el distintiu de forma visible, llegible i indeleble en el seu embalatge*.

No es considera EPI, la roba o accessoris comprada per al fred que no sigui d'ús laboral; tendes d'esports, tendes de moda, etc. De vegades, per desconeixement, hi ha empreses que compren roba d'abric en tendes normals o d'esport, que d'abrigar, ho fan, però no compleixen amb els requeriments necessaris com a equip de protecció personal. Per això la roba s'ha de comprar a un distribuïdor d'EPI que ens asseguri les característiques específiques necessàries: grau de permeabilitat, grau de protecció davant del fred, etc.

També, la roba de protecció contra el fred ha de complir les següents normes tècniques de fabricació:

- **UNE-EN 1458:2004** «Roba de protecció. Peces per a protecció contra ambients freds» defineix les peces de protecció per al seu ús en ambients no excessivament freds amb temperatures de fins a -5 C.
- **UNE-EN 342:2004** «Robes de protecció. Conjunts i peces de protecció contra el fred» defineix als conjunts i robes de protecció a usar en ambients freds, amb temperatures inferiors a -5 C.

Mesures preventives

Què ha de complir la roba contra el fred com és l'EPI?

- Cal assegurar-se que la roba escollida com a equip de protecció compleixi amb la legislació d'equips de protecció.
- La roba contra el fred com els EPI ha de disposar de declaració de conformitat i marcat CE conforme compleix la normativa.
- Assegurar l'efectivitat de la roba, sempre que sigui usada en les condicions i de la forma recomanada.
- Han de subministrar la informació que indiqui el tipus de risc al qual van dirigits, el nivell de protecció davant d'aquest i la forma correcta d'ús i manteniment explicades de forma clara, fàcil de comprendre i, almenys, en la llengua oficial del país de venda.
- Es recomana l'ús de peces transpirables i impermeables.
- Quan més baixa sigui la temperatura ambiental i més gran la velocitat del vent, menor grau de permeabilitat a l'aire que es requereix.

Foto: Flickr, Angels Gate Cultural Center

- Sempre que es prevegi l'ús de la peça sota condicions de pluja, és necessari que la roba posseeixi una última capa impermeable.
- Una sobreprotecció o un aïllament excessiu pot provocar un sobreescalfament de l'usuari en no poder eliminar l'excés de calor.

Recomanacions d'ús

- Tanqueu el coll i la cintura de les camises i jaquetes.
- És important que la roba sempre estigui seca, perquè la roba mullada o humida afavoreix que el cos es refredi.
- S'ha de procurar mantenir els peus secs i protegits amb un calçat adequat al fred i impermeable a l'aigua.
- És preferible portar més d'una capa de roba fina que una grossa.
- La temperatura es manté gràcies a les capes d'aire calent que es formen entre la pell i les capes de roba, la roba ha de ser prou ampla per permetre que existeixi aquesta capa d'aire.
- No oblideu de tancar el cordó interior dels abrics o parques, d'aquesta manera aconseguirem formar una borsa d'aire calent en el tòrax.

Protecció de les mans

Es distingeixen dos tipus de guants de protecció contra el fred; fred convectiu i fred conductiu.

- **Fred convectiu:** han d'estar dissenyats de tal forma que la temperatura ambiental afecti el menys possible a la temperatura entre la pell i l'interior del guant. Es tracta d'aïllar tèrmicament les mans per evitar el seu refredament.
- **Fred conductiu:** es produeix pel contacte amb objectes freds. Quan això passa, la pèrdua de calor a través dels guants de protecció es dona fonamentalment per conducció de calor a través de les fibres tèxtils i de l'aire que hi ha quedat atrapat. Abans de comprar l'EPI, és recomanable demanar l'opinió dels treballadors que l'han de fer servir, ja que els treballadors l'han de dur posat durant tota la seva jornada i són els qui coneixen millor el seu lloc de treball.

També s'han de tenir en compte els treballadors especialment sensibles a l'hora de triar la roba de treball, o triar una roba específica per a aquestes sensibilitats. Per exemple, treballadors amb al·lèrgies a algun tipus de peça tèxtil.

José González

Seminari europeu de protecció dels treballadors i químics

Al juliol de 2013, va tenir lloc a la seu de la Confederació dels Sindicats Suecs un seminari de diferents sindicats europeus sobre risc químic. Es van tractar diferents temes genèrics de l'higiene industrial des d'una perspectiva europea.

Revisió de la Directiva de cancerígens i mutagènics

La qüestió de base es troba en el llinar de seguretat dels agents químics; els nivells d'exposició per sota dels quals es considera que els riscos per a la salut humana i el medi ambient estan controlats. La Directiva europea estableix que s'establiran límits vàlids per a la protecció dels treballadors basats en dades científiques però hi ha controvèrsia del procediment per establir aquests valors límits. Els valors límits es fixen per a unes condicions determinades, en investigació amb animals i no tenen en consideració ni l'edat, ni el sexe ni l'estat de salut de les persones, etc. I els determina el propi fabricant segons la normativa del REACH sobre registre de productes químics europeus. De fet, aquests valors, segons va passant el temps, s'estan rebaixant en moltes substàncies o productes químics, no perquè els nivells de risc hagin canviat sinó perquè s'han trobat noves evidències científiques.

Per als cancerígens no hi ha llinar de seguretat ni valors límits vàlids i per això, els cancerígens tenen la seva pròpia normativa que no només obliga les empreses a complir uns nivells màxims sinó que les obliga a rebaixar-los al mínim possible i a buscar alternatives. Aquesta és una qüestió molt important.

Per això els sindicats europeus volen:

- Canviar les metodologies per a determinar els valors límit no basades en el cost-benefici tal com es fa ara, i basar-les només en el risc, ja que afecten persones.
- Millorar la monitorització dels límits per reduir discrepàncies.

Substàncies reprotòxiques

Són les substàncies o preparats que per inhalació, ingestió o via cutània, poden produir efectes negatius no hereditaris en la descendència o augmentar-ne la freqüència, o afectar de forma negativa la funció o la capacitat reproductora. Els sindicats europeus volen incloure les substàncies reprotòxiques en la normativa de cancerígens perquè tampoc, segons les evidències científiques, no hi ha llinar de seguretat. En molts països, com ara els Països Baixos, França, Alemanya, Finlàndia, Àustria i República Txeca ja els han inclòs a la normativa de cancerígens.

Per això els sindicats europeus volen:

- Incloure els reprotòxics en la categoria 1A i 1B de cancerígens.
- Actualitzar les llistes existents de productes o substàncies reprotòxiques.

Disruptors endocrins

Els disruptors endocrins són substàncies o preparats que interfereixen en les hormones naturals del cos responsables del manteniment de l'homeòstasi i la regulació dels processos de desenvolupament. En aquest cas, fins i tot amb dosis molt baixes es poden produir efectes negatius d'interacció dels químics amb les hormones.

Produeixen efectes com pubertat precoç, síndrome d'ovaris poliquístics, o problemes de la fertilitat en dones; criptorquídia (descens incomplet dels testicles), hipospàdia (anomalia en l'anatomia i el desenvolupament penià) o reducció de la qualitat de l'esperma en els homes.

Els sindicats europeus volen:

- Desenvolupar les investigacions d'aquests productes.
- Obligació de determinar en el REACH si aquests químics són disruptors endocrins.

Implantació del REACH

Actualment, els països europeus estan implantant la normativa del REACH que exigeix uns registres dels productes químics a Europa. Alemanya, Regne Unit, Països Baixos i Espanya són els països que porten més avançat aquest registre.

A la plana web de l'Agència Europea de Químics (ECHA) es poden

consultar tots els registres així com les estadístiques. Els sindicats estan presents en les comitès de treball i en la gestió de l'ECHA.

Les dades indiquen en només el 33% de les empreses ho està fent bé. A la resta, l'ECHA els envia cartes no vinculants perquè ho solucionin i es faci el compliment. Els dossiers solen tenir coses incompletes però hi ha molt pocs dossiers erronis.

Només en vint casos a tot Europa, l'ECHA ha donat mesures de control en l'ús de determinats productes químics.

El control del compliment d'aquesta norma és nacional i en molts països no s'han determinat bé quin és l'organisme sancionador, com és el cas d'Espanya.

Els sindicats europeus van elaborar una llista de productes prioritaris d'autorització del REACH a causa de la seva perillositat.

El sindicats europeus volen:

- Que es revisin prioritàriament aquests productes per registrar-los en el REACH.
- Que es finalitzi la implantació del REACH als diferents països.

Nanotecnologia

Els nanomaterials són partícules diminutes fins a 10.000 vegades més petites que un cabell humà, d'una dimensió comparable a la dels àtoms o les molècules, i prenen el seu nom de les seves estructures minúscules (un nanòmetre és la mil milionèsima part, 10⁻⁹, d'un metre). No només per les seves dimensions diminutes, sinó també per altres característiques físiques i químiques que presenten (entre altres, la seva forma i superfície), els nanomaterials difereixen en les seves propietats dels mateixos materials a una escala més gran.

Alguns nanomaterials són naturals, mentre que uns altres són subproductes d'activitats humanes o es fabriquen específicament per a una determinada finalitat com ara els aliments, els cosmètics, els dispositius electrònics, els medicaments, etc.

Existeixen motius d'inquietud significatius pel que fa als efectes dels nanomaterials en la salut. El Comitè Científic dels Riscos Sanitaris Emergents i Recentment Identificats (CCRSEI) de la Unió Europea va determinar que hi ha riscos comprovats per a la salut vinculats a diversos nanomaterials manufacturats. No obstant això, no tots els nanomaterials tenen necessàriament un efecte tòxic.

El sindicats europeus volen:

- Que es desenvolupin eines d'investigació dels nanomaterials.
- Que el REACH registri una substància o mescla de forma separada la forma normal i la forma que contengui nanomaterials.
- Transparència i traçabilitat en la fabricació i l'ús d'aquestes substàncies amb nanomaterials.
- Creació de normes i reglamentació per a l'ús dels nanomaterials.

Tanmateix, els responsables de l'Agència Europea de Seguretat i Salut (OSHA), l'Agència Europea de Químics (ECHA) i l'Agència Sueca de Químics van explicar-nos la seva experiència amb els químics per a poder obtenir idees de bones pràctiques i conèixer el que es fa des de les diferents administracions.

Futuro de la prevención

*UGT de Catalunya participó en la jornada que el INSHT organizó con motivo del 40 aniversario del Centro Nacional de Condiciones del Trabajo en la ciudad de Barcelona. En la jornada se revisó la historia del centro, los cambios que se han producido en el ámbito de la prevención de riesgos laborales y, finalmente, en el futuro de la prevención. La mesa de la que formaba parte UGT de Catalunya se titulaba **Estrategias ante los nuevos retos. Visión de los agentes sociales**, donde ofrecimos nuestra opinión sindical sobre el futuro de la prevención que a continuación resumimos:*

Desde la creación de UGT hace ya más de un siglo, la mejora de las condiciones de trabajo de los trabajadores, trabajadoras y en aquel momento incluso niños, ha sido uno de los pilares fundamentales de nuestras reivindicaciones sindicales. Obviamente a lo largo de este siglo se han conseguido avances en la seguridad y la salud de las personas en el trabajo destacando la implantación de la Ley de prevención de riesgos laborales y su normativa de desarrollo como el progreso más reciente.

Lamentablemente, en el último período de tiempo coincidente con esta crisis económica, los hitos conseguidos durante años se están evaporando. La calidad de las relaciones laborales de los trabajadores está empeorando substancialmente: peores condiciones contractuales, falta de negociación colectiva, alto índice de paro que incide directamente en el miedo a perder el puesto de trabajo, sobrecargas de trabajo y un largo etcétera. Todas estas condiciones establecen un marco poco halagüeño para poder reclamar a nivel individual unas condiciones de trabajo seguras y saludables.

Por tanto, hoy, como siempre, es necesaria la figura de los delegados y delegadas de prevención, para que sigan trabajando y esforzándose en conseguir unas condiciones de trabajo dignas, saludables y seguras. Los datos de la última campaña de la Unión Europea «**Trabajando juntos para la prevención de riesgos laborales**» son concluyentes: donde hay delegados hay más prevención. Efectivamente, queremos aprovechar para agradecer públicamente la labor a tantas personas y reivindicar su importante función dentro de las empresas.

Además de los riesgos clásicos de la prevención como la seguridad de máquinas, los planes de emergencia, las exposiciones a riesgo químico, ergonomía, etc. , nos enfrentamos a nuevos retos, a una sociedad que evoluciona constantemente y por tanto a unas empresas en continuo cambio, nuevos productos, nuevas tecnologías y nuevas condiciones de trabajo.

A modo de ejemplo y para ser breves comentaremos ciertos nuevos escenarios para los que debemos estar preparados, como los riesgos emergentes, aquellas condiciones de trabajo desfavorables, normalmente vinculadas a deficiencias en la organización, en el diseño de los puestos, en el contenido de las tareas o en las relaciones interpersonales que pueden ocasionar daños derivados del trabajo. En particular estamos hablando de estrés, síndrome de estar quemado, acoso laboral y otros trastornos derivados del trabajo como depresiones, adicción al trabajo, etc.

Decimos que estos riesgos son emergentes no tanto por su

novedad, ya que siempre han existido, sino porque tienen cada vez más importancia y afectan a un mayor número de trabajadores, influidos por una serie de cambios que han venido produciéndose en el mundo laboral durante las últimas décadas: auge del sector servicios, nuevas formas de organización del trabajo que fomentan valores como la flexibilidad, la polivalencia o la competitividad, la reducción de las plantillas y la intensificación del trabajo; la precariedad laboral, etc.

También queremos destacar la constante evolución y aparición de nuevos productos químicos donde la legislación europea del CLP y del REACH no ha dado todavía los frutos esperados de normalización, conocimiento de los riesgos y medidas de prevención de estos productos. Igual ocurre con la nanotecnología, donde los avances industriales van más rápido que las investigaciones del posible riesgo que puedan producir. Así mismo, se deben potenciar las medidas de prevención no sólo en la investigación y en la fabricación de las nanopartículas sino también en su aplicación y uso.

Preveemos que el envejecimiento de la población activa unido al aumento de la edad de jubilación, producirá un incremento notable de las incapacidades permanentes con considerables pérdidas económicas para los trabajadores así como el aumento de las enfermedades profesionales relacionadas con los trastornos músculo-esqueléticos.

Para terminar, remarcaremos que al igual que en el pasado y en el presente, en el futuro la UGT de Catalunya seguirá reclamando la prevención en las empresas, la participación de los trabajadores, el apoyo institucional y los medios suficientes de la Administración para velar por el cumplimiento de la normativa. Y seguiremos trabajando en la implantación real de una verdadera cultura preventiva, seguiremos insistiendo en la necesidad del cumplimiento de la normativa, seguiremos presionando para que esta normativa proteja de forma eficaz a los trabajadores, seguiremos defendiendo la formación a los trabajadores y en resumen, seguiremos trabajando para conseguir lugares de trabajo seguros, saludables, ergonómicos y satisfactorios.

Mamen Márquez

Dades de la incapacitat temporal a Catalunya en el període 2007-2012

En la informació de dades que l'Institut Nacional de la Seguretat Social posa a disposició del públic en general s'hi troben les referents a la incapacitat laboral.

Seguint la cronologia emprada per l'INSS en quant a les eines de treball, hem volgut fer-vos arribar la situació a Catalunya en el període 2007-2012 per desmitificar d'alguna manera que els treballadors agafen menys la baixa mèdica ara que abans de la crisi, per això a l'hora de tractar les dades hem fet servir els mateixos criteris que l'INSS:

LA FONT D'INFORMACIÓ: Entitats gestores INSS/ISM i col·laboradores MATMPSS.

LA PREVALENCIA: Fa referència al nombre de processos registrats en vigor, amb relació a la població protegida, tots dos considerats al final del període. Es calcula dividint el nombre de processos en vigor en situació de baixa al final del període, entre la població protegida quan aquest acaba.

LES CONTINGÈNCIES COMUNES: Inclou les dades relatives a processos el fet causant dels quals hagi estat una malaltia comuna o un accident no laboral, corresponents a treballadors enquadrats en el règim general, així com en els règims especials agrari, dels treballadors del mar i per a la mineria del carbó. Així mateix, inclou les dades relatives al col·lectiu de desocupats.

COMPTA PROPI: Inclou les dades relatives a processos el fet causant dels quals hagi estat una malaltia comuna o un accident no laboral, corresponents a treballadors enquadrats en els règims especials de treballadors per compte propi o autònoms i d'empleats de la llar.

ELS ACCIDENTS DE TREBALL I MALALTIES PROFESSIONALS: Inclou les dades relatives a processos el fet causant dels quals hagi estat una contingència professional, corresponents a treballadors enquadrats en el règim general, així com en els règims especials esmentats en apartats anteriors i que tinguin coberta aquesta contingència.

Tot seguit us exposem el resultat de l'estudi d'àmbit del territori de Catalunya durant el període 2007-2012, que mostra clarament la tendència a la baixa amb la mateixa proporció que la població activa.

Les dades d'aquestes gràfiques ens indiquen que la tendència des de 2007 a 2012 ha estat constant, que tant els processos registrats en aquests períodes com la destrucció de llocs de treball han anat clarament a la baixa.

Les dades d'aquestes gràfiques ens indiquen que la tendència des de 2007 a 2012 ha estat constant, que tant els processos d'IT registrats en aquests períodes així com la destrucció de llocs de treball han anat clarament a la baixa.

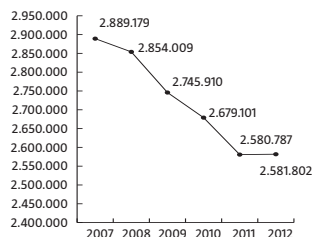
El comportament de la IT en els col·lectius d'autònoms i treballadors de la llar és completament diferent al del règim general (ITCC-ITCP) perquè, com es pot veure a les gràfiques, mentre la població activa d'autònoms i treballadors de la llar en el període 2007-2012 té una clara tendència a la destrucció de nombre de persones que cotitzen (106.657), els processos de baixa ens mostren uns resultats de 2.723 treballadors menys.

Si esteu interessats en consultar més dades per: incidència, durada mitjana i incidència, o sexe, en podreu trobar a:

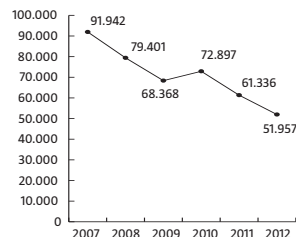
<http://is.gd/sOI4di>

Àrea de Mútues

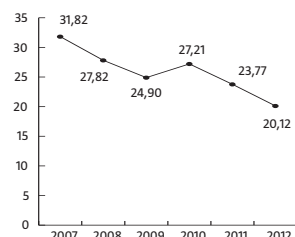
Catalunya / Nombre treballadors en actiu 2007-2012

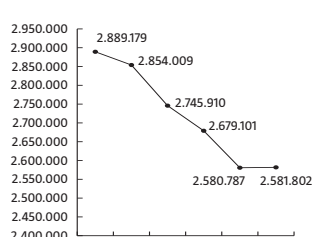
Catalunya / Nombre de processos ITCC 2007-2012

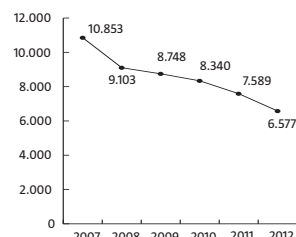
Catalunya / Prevalença ITCC 2007-2012

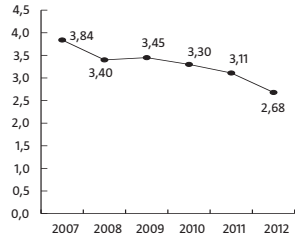
Catalunya / Nombre treballadors en actiu 2007-2012

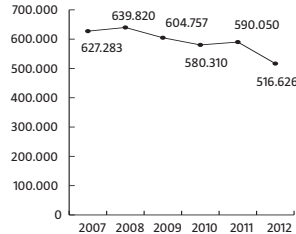
Catalunya / Nombre de processos ITCP A Catalunya 2007-2012

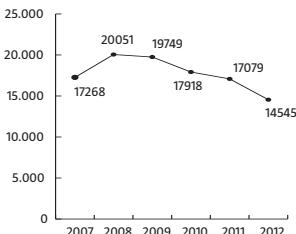
Catalunya / Prevalença ITCP 2007-2012

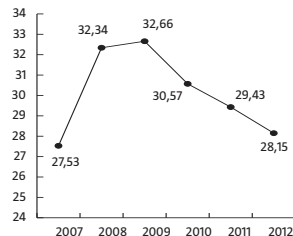
Catalunya / Nombre de treballadors en actiu / Autònoms-treballadors de la llar 2007-2012

Catalunya / Nombre processos d'IT / Autònoms-treballadors de la llar 2007-2012

Catalunya / Prevalença / Autònoms-treballadors de la llar 2007-2012

Hem fet una selecció de les notícies més rellevants relacionades amb salut laboral i medi ambient:

Els cardiòlegs cataloguen la crisi econòmica com un factor de risc cardiovascular «de primer nivell»

La Societat Espanyola de Cardiologia (SEC) assegura que la crisi econòmica ha de considerar-se ja com un factor de risc cardiovascular de primer nivell, després que diversos estudis hagin constatat que en moments de recessió econòmica com l'actual la incidència de les malalties cardiovasculars augmenta considerablement.

Així ho ha assegurat el president electe d'aquesta entitat, José Ramón González-Juanatey, durant l'inici del Congrés de les Malalties Cardiovasculars que se celebra a València, on s'han recordat les dades de diferents estudis realitzats a Grècia, Islàndia i Argentina que mostren aquesta relació.

A Grècia, per exemple, s'ha observat un notable ascens de la incidència de l'infart en el període de crisi (de gener de 2008 a desembre de 2012),

respecte al període de precisi (de gener de 2003 a desembre de 2007), amb un total de 1.508 infarts en el primer cas, respecte a 1.046 en el segon, el que representa un increment del 44 per cent.

Una altra anàlisi, elaborada per Landspítali National University Hospital d'Islàndia, va mostrar com el col·lapse econòmic d'octubre de 2008 al país va provocar un augment del 26 per cent en les emergències cardíques.

Davant d'aquestes dades, i tenint en compte els efectes de la crisi a Espanya, el president electe de la SEC, José Ramón González-Juanatey, ha reconegut que «és d'esperar que les situacions que relaten aquestes investigacions també es puguin produir a Espanya».

Font: EUROPA PRESS 24/10/2013

Nova norma internacional ISO per millorar la seguretat viària

La ISO 39001 estableix els requisits per implantar i desenvolupar un Sistema de Gestió de la Seguretat Viària en el si de les organitzacions. I té com a principal objectiu millorar-ne la seguretat de les operacions, reduint la sinistralitat a les empreses.

Aquesta norma cobreix els aspectes que poden influir en la seguretat, des de tenir en compte el disseny i estat de les carreteres, fins a la velocitat de conducció, passant per una planificació segura del viatge o l'ús d'equips personals de Seguretat Viària.

La jornada de presentació de la norma la va inaugurar Mònica Colás, subdirectora general d'Intervenció i Polítiques Vials de la Direcció General de Trànsit (DGT), Jaime Fontanals, director de nous productes d'AENOR i Maria Jesús Magre, directora de la Fundació PONS.

Mònica Colás ha destacat en la seva ponència que: «Un objectiu dins de les empreses ha de ser la prevenció de riscos laborals en l'àrea de Seguretat Viària i amb petites inversions per part de l'empresa, s'obtenen grans resultats gràcies a l'efecte multiplicador». Colás ha finalitzat la seva ponència comentant:

«Aquesta norma és el lloc ideal de trobada ja que té una visió tan àmplia que és adaptable a qualsevol empresa, era una estratègia ferma en la qual treballar en els propers anys».

Pel director de Nous Productes d'AENOR, Jaime Fontanals: «Els sistemes de gestió descrits en les normes tècniques descriuen les millors pràctiques preventives aplicables a tota mena d'organitzacions, en una dinàmica de la millora contínua. La nova Norma ISO 39001 contribuirà a augmentar la seguretat viària i reduir la sinistralitat, fomentant un disseny, manteniment i comportament més segur a la carretera».

Maria Jesús Magre, directora de la Fundació PONS, ha recalcat que: «Aquesta norma està dirigida a entitats públiques i privades, per a qualsevol que els seus treballadors es desplacin en missió o en itinerari». I ha destacat els beneficis de la norma, entre d'altres: «Reduir les incidències d'accidents de trànsit, millorar la competitivitat, establir indicadors de riscos i establir sistèmiques per avaluar el grau de compliment dels requisits legals de seguretat viària».

Font: AENOR, 17/09/2013

El canvi de lloc de treball per risc durant l'embaràs cotitzarà menys

El projecte de pressupostos generals de l'Estat per a 2014 preveu una disposició addicional sobre la reducció en la cotització a la seguretat social en els supòsits de canvi de lloc de treball per risc durant l'embaràs o durant la lactància natural, així com en els supòsits de malaltia professional.

Segons aquest text, en els supòsits en què, per raó de risc durant l'embaràs o risc durant la lactància natural, la treballadora, en virtut del que preveu la Llei de 1995 de prevenció de riscos laborals, sigui destinada a un lloc de treball o funció diferent i compatible amb el seu estat, s'aplicarà, pel que fa a les quotes meritades durant el període de permanència en el nou lloc de treball o funció, una reducció, suportada

pel pressupost d'ingressos de la Seguretat Social, del 50 per cent de l'aportació empresarial en la cotització a la Seguretat Social per contingències comunes.

Així mateix, el projecte assenyalava que aquesta mateixa reducció serà aplicable, en els termes i condicions que es determinin, en aquells casos en què, per raó de malaltia professional, es produeixi un canvi de lloc de treball en la mateixa empresa o el desenvolupament, en una altra, d'un lloc de treball compatible amb l'estat del treballador.

Font: Noticias jurídicas 01/10/2013

Les organitzacions empresarials demanen transparència a les mútues d'accidents en la venda de les seves societats de prevenció

Les organitzacions empresarials del sector de la prevenció de riscos laborals confirmen la informació publicada en els mitjans de comunicació sobre la venda de la principal Societat de Prevenció, l'accionista única de la qual és la Mútua Fremap, la qual cosa evidencia un procés de compravenda, com a mínim, opac i fora de preus de mercat.

Les societats de prevenció de les mútues, són el resultat de la segregació imposada per l'Administració l'any 2005, de l'activitat de la mútua com a col·laboradora de la Seguretat Social i l'activitat privada de prevenció de riscos laborals, després dels informes negatius del Tribunal de Comptes.

En l'actualitat diverses societats de prevenció es troben immerses en un procés, o intenció, de venda per a l'entrada de capital privat i la sortida de la mútua com a única accionista.

Davant d'aquest procés i per intentar garantir un procés de venda sota les regles i preus de mercat, les organitzacions empresarials Federació ASPA i Associació ANEPA, han presentat un comunicat que serà remès als consells directius de totes les mútues d'accident de treball i malaltia professional de la Seguretat Social.

Font: Prevencionar 20/10/13

Lucía Mateo

Montse Armengol

Periodista i historiadora.
Autora del llibre *El fil roig*. UGT de Catalunya, 125 anys lluitant

Quan va néixer el concepte de salut laboral?

En els primers temps de la industrialització, des de finals del segle XVIII i ben entrat el XX, i per regla general, els empresaris no se sentien en absolut obligats a vetllar per la salut dels treballadors. No es preocupaven que els llocs de treball complissin amb cap mena de condició que no fos amb ànims d'incrementar la productivitat. Per la seva banda, els empleats assumien els riscos laborals com quelcom inherent a la seva condició d'obers. En cada sector els treballadors acostumaven a patir els mateixos tipus d'accident, les mateixes malalties que acabaven amb famílies senceres. Fins i tot, en molts casos, els obrers ja sabien de què havien de morir.

El més similar a una anàlisi de riscos laborals la van fer a mitjan del segle XIX determinats metges que participaven de l'higienisme, un corrent de pensament procedent d'Anglaterra i França. Aquests metges, farts de tractar les mateixes infeccions de forma recurrent, van arribar a la conclusió que, per eradicar-les, calia millorar les condicions de vida de la classe treballadora.

Com i quan es va aplicar aquest pensament a Catalunya?

A Catalunya —i a tot Espanya—, el màxim exponent de l'higienisme va ser Monlau, tot i que coneixem millor els treballs de Cerdà. Tant l'un com l'altre van estudiar les condicions de vida dels obrers de Barcelona a mitjan del segle XIX. Si tenim en compte la gran quantitat d'hores que treballaven, i que tenien els habitatges a tocar de les fàbriques, aquests informes es poden considerar també estudis de salut laboral.

Els higienistes bàsicament van oferir solucions de tipus urbanístic: així, Cerdà, quan va planejar l'Eixample barceloní, va partir de la tesi de Monlau que calia enderrocar les muralles per permetre l'esponjament de la ciutat.

Sovint les colònies industrials estaven plantejades també des de l'higienisme, partint del supòsit que el treball en un entorn airejat i net, en comparació amb la insalubritat de la ciutat, aporta una major qualitat de vida als treballadors. En algunes colònies, per cert, es facilitava el servei de metge i/o infermeria.

Quins eren els riscos més habituals?

Hi havia malalties específiques en determinats sectors. En les fàbriques tèxtils, la manca de ventilació i les partícules de teixit en suspensió provocaven infeccions respiratòries. El treball en la mineria comportava problemes oculars, intoxicacions provocades pel contacte amb el plom i altres minerals nocius (silicosis). Fins i tot certs oficis portaven associades malalties: els bufadors de vidre estaven condemnats a morir de tuberculosi —una malaltia, d'altra banda, molt habitual a les ciutats fabrils.

Pel que fa als accidents, els talls amb eines i maquinària, les caigudes en altura i sense proteccions, les intoxicacions per inhalació de vapors tòxics i les cremades amb materials corrosius i amb el contacte amb les calderes eren una constant. Qui patia un accident d'aquesta mena havia patit una desgràcia, però no s'acostumaven a demanar responsabilitats als capatassos ni als patrons.

En aquest sentit va ser cèlebre l'accident laboral que, el 1910, va patir un nen d'onze anys en caure en una tina de tenyir teixits a la Colònia Güell. Els diaris de l'època es van fer ressò de la «generositat» del director de la fàbrica quan els seus dos fills van donar pell per empeltar a les cames cremades del nen. És el màxim que es podia esperar dins de la relació paternalista que s'establia en una colònia; davant d'un accident laboral, no hi havia compensacions ni es vetllava perquè la desgràcia no tornés a passar.

Quines van ser les primeres lleis relacionades amb la prevenció de riscos i la salut laboral?

L'any 1873 es va promulgar la primera llei que prohibia el treball als menors de deu anys i limitava la jornada laboral a cinc hores per als infants de deu a catorze anys. Aquesta llei també obligava els empresaris amb més de vuitanta treballadors a disposar d'una farmaciola i a cridar a un metge en cas d'accident en el treball. Però cal dir que aquesta llei s'incomplia constantment; no hi havia mecanismes de control i les inspeccions no eren efectives. Cal tenir en compte que, a Catalunya, la classe política estava molt lligada a l'empresarial i, per tant, es tenia poc interès a legislar qualsevol qüestió que pogués entorpir la productivitat.

Quin paper van tenir els primers sindicats?

Les principals motivacions que van portar els obrers a associar-se no va ser fer front als abusos dels empresaris, sinó més aviat ajudar-se els uns als altres a superar les dificultats derivades de la seva condició com a classe obrera. Per això s'anomenaven societats de socors mutus —la primera, l'Associació Mútua de Teixidors de Barcelona, es va fundar el 1840. Aquestes mútues creaven fons per poder sufragar els tractaments mèdics dels obrers que es posaven malalts i per pagar la subsistència mentre no treballaven, ja que deixaven de guanyar el jornal.

Havien de passar molts anys fins que els obrers s'adonessin de la força que podien assolir associant-se, i que entenguessin que podien tenir la capacitat d'exigir millores als patrons.

Mamen Márquez

Si las vacaciones de la trabajadora coinciden con el subsidio por riesgo en el puesto de trabajo durante el embarazo ¿la trabajadora pierde las vacaciones anuales?

Según la Reforma Laboral (RD Ley 3/2012) Artículo 38, apartado 3 del ET. Vacaciones:

(...) Cuando el período de vacaciones fijado en el calendario de vacaciones de la empresa al que se refiere el párrafo anterior coincida en el tiempo con una incapacidad temporal derivada del embarazo, parto o la lactancia natural o con el período de suspensión del contrato de trabajo previsto en el artículo 48.4 y 48 bis. de esta Ley, se tendrá derecho a disfrutar las vacaciones en fecha distinta a la de la incapacidad temporal o a la del disfrute del permiso que por aplicación de dicho precepto le correspondiera, al finalizar el periodo de suspensión, aunque haya terminado el año natural a que correspondan.

Si un treballador es nega al reconeixement mèdic per comprovar l'aptitud per exercir un lloc de risc, com són els treballs verticals, com ha d'actuar l'empresari?

Del caràcter voluntari del treballador a realitzar el reconeixement mèdic s'exceptua previ informe dels representants dels treballadors els supòsits en els quals la realització dels reconeixements mèdics siguin imprescindibles per avaluar els efectes de les condicions de treball sobre la salut dels treballadors o per verificar si l'estat de salut del treballador pot constituir un perill per a ell mateix, pels altres treballadors o per a tercers.

De la mateixa manera, ha de realitzar-se el reconeixement mèdic per accedir a aquest treball, quan així ho estableixi la Llei en una disposició sobre la protecció del treballador.

En cas que el treballador es negui a sotmetre's al reconeixement mèdic, l'empresari ha de destinar al treballador en qüestió a altres tasques que no representin perill ni per a ell ni per a tercers.

Què passa quan el nen neix prematur i/o ha d'estar hospitalitzat amb el permís de maternitat? I si el nounat mor després del part la mare pot accedir al permís de maternitat?

En els casos de part prematur i en d'altres que el nounat, per alguna condició clínica, necessiti hospitalització després del part, el descans podrà interrompre's o ampliar-se en els següents termes:

- Podrà interrompre's el període de descans i la percepció del subsidi a petició del beneficiari, una vegada completat el període de descans obligatori per a la mare de 6 setmanes posteriors al part. Es podrà reprendre a partir de la data de l'alta hospitalària, pel període que resti per gaudir.
- Si la mare mor, l'altre progenitor podrà interrompre el permís fins i tot durant les 6 setmanes següents al part.
- No s'interromprà el subsidi si durant el seu període de percepció s'extingeix el contracte o es produeix el cessament de l'activitat.
- Si l'hospitalització té una durada superior a 7 dies, s'ampliarà la durada en tants dies com el nounat romanguí hospitalitzat a continuació del part, amb un màxim de 13 setmanes addicionals.

Aquesta ampliació tindrà lloc tot i que el beneficiari hagi decidit interrompre el gaudi de l'esmentat permís d'acord amb l'indicat en el punt anterior.

La possibilitat de gaudir aquest període addicional correspondrà a la mare o, si ella així ho determina, a l'altre progenitor, si reuneix els requisits necessaris i gaudeix del descans.

A l'efecte de l'ampliació del període de descans, en els casos en què el nounat hagi de romandre hospitalitzat a continuació del part, seran tinguts en compte els internaments hospitalaris iniciats durant els 30 dies naturals següents al part.

A la durada prevista en els supòsits de part múltiple s'acumularà, si escau, la durada addicional de dues setmanes per discapacitat de cada fill, així com el període d'ampliació que correspongui en casos d'hospitalització del nounat a continuació del part. No obstant això, no procedirà acumular els períodes d'hospitalització de cadascun dels fills quan aquests períodes haguessin estat simultanis.

En els parts en els quals el nadó neix sense vida o mor després del naixement, la mare té dret a la baixa per maternitat que, segons recull la Seguretat Social, poden gaudir «tots els naixements que tinguin lloc després de més de 180 dies de vida fetal en el si matern, amb independència que el fetus neixi viu o mort».

En cas de defunció del bebè, la mare tindrà dret igualment a gaudir el permís per baixa de maternitat, com si aquest no s'hagués produït. No obstant això, una vegada transcorregudes les 6 setmanes posteriors al part (descans obligatori), la mare pot sol·licitar si així ho considera oportú, reincorporar-se al seu lloc de treball.

Marta Juan

Si tens qualsevol dubte que vulguis compartir amb nosaltres, ho pots fer a: otpri@catalunya.ugt.org.

1 Simulador conducció

<http://holdenlink.com/project/sms-racing>

Per passar una estoneta. Es tracta d'un simulador/joc en què es mostra com es condueix i s'escriu un missatge per mòbil a la vegada i les conseqüències de fer-ho. Per conscienciar els conductors. **Idioma:** anglès.

3 Full de rescat

<http://full-rescat.racc.cat/racc/rescate/inici>

Pàgina del Real Automòbil Club de Catalunya (RACC) explicativa del full de rescat. És una fitxa que incorpora tota la informació tècnica necessària per poder obrir un vehicle de manera ràpida i segura. Té un format estàndard, vàlid per a tot Europa. Es recomana posar-lo al para-sol del conductor per assegurar que està accessible dins del vehicle. Així, qualsevol cos de rescat podrà tenir-lo immediatament quan arribi a l'accident, l'entendrà i el farà servir perquè el procés d'alliberament de l'accidentat sigui el més ràpid i segur possible. La raó és que actualment els cotxes cada cop són més segurs i sofisticats però tanmateix, això suposa una dificultat afegida per als equips de rescat quan hi ha un accident. Els 10 minuts que abans calien per obrir un vehicle i treure'n l'accidentat ara, amb els vehicles d'última generació, s'han convertit en molt més, ja que s'ha de tenir molta més informació per fer-ho de manera segura: on són els components d'alta tensió, on són les càrregues dels coixins de seguretat, quin tipus de combustible utilitza el vehicle, quins són els millors punts de tall de carrosseria, etc. Si el vehicle que es fa servir és particular, el propietari ha d'imprimir en A4 el full corresponent al seu vehicle (marca, model i any de fabricació), i si és cotxe d'empresa ho ha de fer la pròpia empresa. Aquests fulls es poden demanar al mateix fabricant del cotxe. En aquesta pàgina web ho ofereixen als seus socis. **Idioma:** castellà/català.

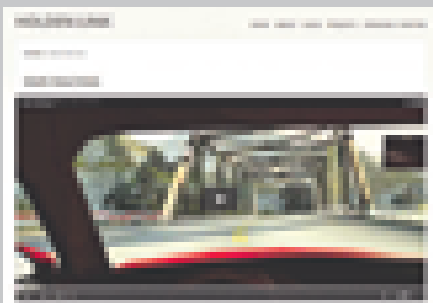
2 Tríptic Auditories

Un tríptic més de la col·lecció sobre gestió de la prevenció que explica tots els conceptes legals de les auditories i les qüestions pràctiques. L'auditoria és un instrument de gestió que persegueix reflectir la imatge fidel del sistema de prevenció de riscos laborals de l'empresa, en valora l'eficàcia i detecta les deficiències que puguin donar lloc a incompliments de la normativa vigent per permetre l'adopció de decisions dirigides al seu perfeccionament i millora. Pots aconseguir-ne un exemplar a la teva federació, a Salut Laboral o a través de la web www.ugt.cat, apartat Salut Laboral. **Idioma:** castellà.

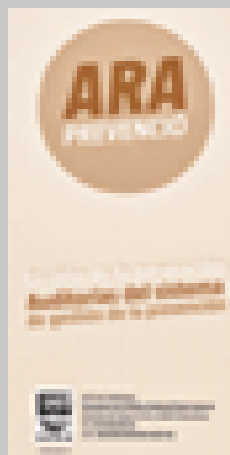
4 Tríptic: Estacions d'esquí. Personal de remuntadors

Ara que s'apropa novament la temporada d'esquí, us recordem aquest tríptic sobre els riscos laborals dels treballadors d'estacions d'esquí, especialment el personal dels remuntadors, que acostuma a ser el col·lectiu majoritari a les pistes. Aquests són els responsables que el funcionament i les condicions dels remuntadors siguin correctes, d'ajudar els usuaris sempre que ho necessitin, i de petites tasques de manteniment com ara greixar els remuntadors, afegir i treure neu, picar gel, escampar sal, etc. En aquest tríptic s'enumeren els principals riscos als quals estan sotmesos, com ara caigudes, esforços físics, fred, etc. i les seves mesures de prevenció. Pots aconseguir-ne un exemplar a la teva federació, a Salut Laboral o a través de la web www.ugt.cat, apartat Salut Laboral. **Idioma:** català.

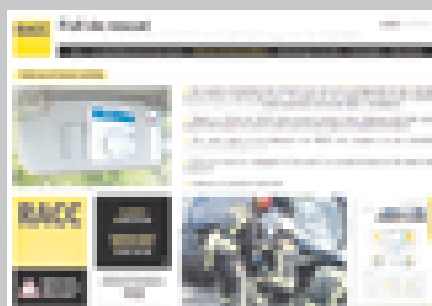
1

2

3

4

